

Motywy i procedura prawna administracyjnego przeniesienia proboszcza według Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 roku

Sobór Watykański II wydał dekret o pasterskich zadaniach Biskupów *Christus Dominus*, który spowodował zmianę procedury mającej na celu przenoszenie i usuwanie proboszczów¹. Następnie Paweł VI wydał motu proprio *Ecclesiae Sanctae*, gdzie umieszczono przepisy wykonawcze do tegoż Dekretu. Nakazano w nim stosować, do czasu opracowania nowego Kodeksu, sposobu postępowania przy usuwaniu i przenoszeniu proboszczów, który do tej pory przewidziany był dla proboszczów usuwalnych². Rozwiązanie finalne kwestii usuwania i przenoszenia proboszczów zostało dokonane przez Kodeks Jana Pawła II. Procedura usunięcia lub przeniesienia ma obecnie charakter administracyjny, której przyczyną jest konieczność zaradzenia potrzebom duchowym wiernych. Kodeks Prawa Kanonicznego z 1983 roku zawiera dwie procedury administracyjne. Po pierwsze usunięcie administracyjne proboszcza. Drugim zaś szczególnym postępowaniem administracyjnym wobec proboszczów jest ich przeniesienie. Kodeks Jana Pawła przewiduje ten tryb postępowania w kan. 1748-1751. Przeniesienie różni się od usunięcia między innymi tym, że nie zakłada żadnej negatywnej

Ks. KRZYSZTOF DZIUB – prezbiter archidiecezji częstochowskiej, dr nauk prawnych, wykładowca prawa kanonicznego i prawa wyznaniowego w WSD i WIT, wykładowca prawa wyznaniowego na Uniwersytecie Humanistyczno-Przyrodniczym im. Jana Długosza w Częstochowie, wikariusz sądowy Sądu Metropolitalnego w Częstochowie.

¹ CONCILIUM VATICANUM II, *Decretum de pastoralibus apostolorum de munere in Ecclesia „Christus Dominus”* (CD) 31, AAS 58 (1966), 689-690, SOBÓR WATYKAŃSKI II, *Dekret o pasterskich zadaniach biskupów w Kościele*, w: SOBÓR WATYKAŃSKI II, *Konstytucje, Dekrety, Deklaracje*, Poznań 2002, 251-252.

² PAULUS VI, *Litterae apostolicae Motu Proprio datae „Ecclesiae Sanctae”* (ES), 1, 20 § 1, AAS 58 (1966), 768.

oceny, ani działalności proboszcza, ani też jego pobytu na parafii³. Przy usunięciu proboszcza bierze się pod uwagę dobro parafii, którą proboszcz kieruje lub jego niezdolność do dalszej pracy w niej. Przeniesienie zaś ma na celu zabezpieczenie dobra tej parafii, do której proboszcz ma być przeniesiony⁴. Przeniesienie, o którym tu mowa, ma zatem charakter czysto duszpasterski⁵. Niniejszy artykuł jest próbą całościowego ukazania przyczyn przeniesienia proboszcza określonych przez Kodeks Jana Pawła II i wymaganej w tym postępowaniu procedury prawnej. Artykuł ten jest oparty na materiałach źródłowych, jakimi są: Kodeksy Prawa Kanonicznego z 1917 i 1983 roku oraz dokumenty Soboru Watykańskiego II, jak również prawodawstwo posoborowe i schematy Kodeksu. Pozwolą one szerzej i dokładniej spojrzeć na proces kształtowania się norm prawnych obejmujących motywy administracyjnego usuwania proboszcza i spraw z nimi związanych. Dużą pomocą będzie odwołanie się do opracowań krajowych i zagranicznych związanych z tym tematem.

1. Motywy przeniesienia proboszcza

Powody, dla których można dokonać przeniesienia proboszcza z jednej parafii na inną lub na jakikolwiek inny urząd kościelny zostały wymienione w kan. 1748. Warto tu zwrócić uwagę, że obecny Kodeks w odróżnieniu od Kodeksu z 1917 roku przewiduje przeniesienie także na inny urząd kościelny, a nie tylko na inną parafię⁶. Motywy przeniesienia, jakie podaje Kodeks Jana Pawła II, są natury pastoralnej i są sformułowane w sposób bardzo ogólny⁷. Są nimi mianowicie dobro dusz oraz konieczność lub pożytek Kościoła⁸. W Kodeksie pio-bene-

³ M. MORGANTE, *La parrocchia nel Codice di diritti canonico. Commento giuridico – pastorale*, Milano 1995, 157.

⁴ J. KRUKOWSKI, *Administracja w Kościele. Zarys kościelnego prawa administracyjnego*, Lublin 1985, 173.

⁵ P. D'OSTILIO – F. FEDERICO, *De Procedura in parochis amovendis vel transferendis*, w: *Commento al Codice di diritto canonico*, ed. P.V. Pinto, Roma 1985, 1006.

⁶ Sprawę tę poruszono w czasie dyskusji nad Schematem z 1976 r. Niektórzy uważali, że przeniesienie na inny urząd oznacza usunięcie z parafii. Konsultorzy jednak nie zgodzili się z tym zdaniem, twierdząc, że przeniesienie nie zakłada, iż praca proboszcza była szkodliwa bądź nieskuteczna. Por. „Communicationes” 11 (1979), 294.

⁷ L. CHIAPPETTA, *II Codice di diritto canonico. Commento giuridico – pastorale*, t. 2, Napoli 1988, 800. Por. P. D'OSTILIO – F. FEDERICO, *De Procedura in parochis amovendis vel transferendis*, 1006.

⁸ KPK 1983, kan, 1748: „Si bonum animarum vel Ecclesie necessitas aut utilitas po-

dyktyńskim jako powód przeniesienia uwzględniano tylko dobro dusz⁹. Dobrem dusz, sądzi Pawluk, jest to wszystko, co służy zbawieniu ludzi. Dobro to jest przedmiotem troski pasterskiej w Kościele, która polega na czynnym pośrednictwie w zbawieniu człowieka poprzez umożliwienie i pomaganie mu w osobistym spotkaniu z Bogiem. Szczególny udział w tym pośrednictwie, ze względu na charakter ich posługi, mają proboszczowie. Przeniesienie proboszcza jest uzasadnione pożytkiem Kościoła, jeśli biskup uważa, że dany proboszcz jest bardziej potrzebny lub będzie pracował owocniej w innej parafii lub na innym urzędzie niż w parafii dotychczasowej. Konieczność Kościoła wymaga zaś przeniesienia proboszcza, gdy proboszcz ten jest niezbędny, w ocenie biskupa, na innym stanowisku kościelnym¹⁰.

Nowy Kodeks podaje również motywy, ze względu na które proboszcz powinien wyrazić zgodę na przeniesienie. Motywami tymi są: miłość Boga oraz miłość dusz¹¹. Powody te są również natury pastoralnej¹². W czasie dyskusji nad Schematem z 1976 roku padła propozycja, aby nie uwzględniać motywów skłaniających proboszcza do zaakceptowania przeniesienia, ale konsultorzy nie zgodzili się na tę zmianę¹³.

Kodeks Jana Pawła II podaje zatem dwa rodzaje motywów. Pierwszy rodzaj to dobro dusz oraz konieczność i pożytek Kościoła pozwalający biskupowi na przeniesienie proboszcza. Drugi zaś to miłość Boga i dusz ludzkich skłaniający proboszcza do zgody na przeniesienie. I tylko takie, a nie inne powody pozwalają na rozpoczęcie procedury przeniesienia.

2. Procedura prawna przy przeniesieniu proboszcza

W razie zaistnienia konieczności przeniesienia proboszcza z jednej parafii na inną lub na urząd kościelny z powodów, o których mowa

stulet, ut parochus a sua, quam utiliter regit, at aliam paroeciam aut ad aliud officium transferatur, Episcopus eidem translationem scripto proponat”.

⁹ KPK 1917, kan. 2162: „Si bonum animarum postulet ut parochus a sua, quam utiliter regit, at aliam paroeciam transferatur, Ordinarius eidem translationem proponat ac suadeat ut idem pro Dei atque animarum amore consentiat”.

¹⁰ T. PAWLUK, *Prawo Kanoniczne według Kodeksu Jana Pawła II. Dobra doczesne Kościoła, Sankcje w Kościele, Procesy*, t. 4, Olsztyn 1990, 400; L. CHIAPPETTA, *II Codice di diritto canonico. Commento giuridico – pastorale*, t. 2, 800.

¹¹ KPK 1983, kan. 1748: „[...] Episcopus eidem translationem scripto proponat ac suadeat ut pro Dei atque animarum amore consentiat”.

¹² P. D’OSTILIO – F. FEDERICO, *De Procedura in parochis amovendis vel transferendis*, 1006.

¹³ „Communicationes” 11 (1979), 295.

w kan. 1748, należy zachować przepisana procedurę prawną wymaganą do ważności samego przeniesienia. Ponieważ proboszcz, który ma zostać przeniesiony, pracował owocnie i z pożytkiem dla wiernych, prawodawca wymaga, aby przeniesienie zostało mu zaproponowane łagodnie. Ma on zostać zachęcony do dobrowolnego przejścia na inne stanowisko bez użycia jakichkolwiek środków przymusu. To wezwanie i zachęta ma być uczyniona na piśmie. Poprzez takie rozwiązanie Kodeks z 1983 roku różni się od Kodeksu z 1917 roku, który takiego wymogu nie formułował¹⁴ Wymóg ten został wprowadzony na życzenie konsultorów w czasie dyskusji nad Schematem z 1976 roku¹⁵. Pieronek uważa, że wezwanie mogłoby być uczynione także ustnie, ale w obecności pracownika kurii albo dwóch świadków. W takiej sytuacji należałoby jednak spisać protokół¹⁶. Niektórzy z komentatorów uważają, że w tym wezwaniu powinny zostać podane racje, dla których proboszcz ma zostać przeniesiony¹⁷. Pieronek przychyła się do tej opinii, ale nie uważa, aby te racje należało wspierać jakimiś argumentami¹⁸. Wydaje się jednak, że w tej części procedury biskup nie jest zobowiązany do motywowania swej decyzji. Taki wniosek nasuwa się z analizy dyskusji nad Schematem z 1976 roku, w trakcie której konsultorzy uznali zgodnie, że lepiej będzie, jeśli biskup nie będzie zobowiązany do podawania racji swej decyzji na tym etapie procedury¹⁹. Także Chiappetta nie ma wątpliwości, że w tym momencie biskup nie musi motywować zachęty skierowanej do proboszcza. Uważa jednak, że to błąd. Trudno będzie bowiem proboszczowi ustosunkować się rzeczowo do tej zachęty, jeśli nie zna motywów, którymi kieruje się biskup w swoim działaniu²⁰.

¹⁴ KPK 1917, kan. 2162: „Si bonum animarum postulet ut parochus a sua, quam utiliter regit, at aliam paroeciam transferunt, Ordinarius eidem translationem proponat ac suadeat ut idem pro Dei atque animarum amore consentiat”.

¹⁵ „Communicationes” 11 (1979), 295.

¹⁶ T. PIERONEK, *Administracyjne usunięcie lub przeniesienie proboszcza*, „Prawo Kanoniczne” 32 (1989) 1-2, 40.

¹⁷ J. KRUKOWSKI, *Administracja w Kościele. Zarys kościelnego prawa administracyjnego*, 176; P. D’OSTILIO – F. FEDERICO, *De Procedura in parochis amovendis vel transferendis*, 1006.

¹⁸ T. PIERONEK, *Administracyjne usunięcie lub przeniesienie proboszcza*, 40.

¹⁹ „Suggestum est ut Episcopus translationem proponat, rationibus tamen ad valide agendum indicatis. Consultores vero censent in hoc stadio proceduræ melius esse si non fiat obligatio Episcopo indicandi rationes”. „Communicationes” 11 (1979), 295.

²⁰ L. CHIAPPETTA, *II Codice di diritto canonico. Commento giuridico – pastorale*, 801.

Po otrzymaniu wezwania, jeśli proboszcz zgadza się na przeniesienie, cała procedura się kończy. Biskup ogłasza wakant parafii, a proboszczowi daje nominację na nową parafię lub powierza mu urząd. Swoją zgodę proboszcz powinien wyrazić na piśmie²¹.

Procedura będzie miała dłuższy przebieg, jeśli proboszcz nie wyrazi zgody na przeniesienie. W porównaniu z Kodeksem z 1917 roku biskup ma jednak obecnie większą swobodę działania. Poprzedni Kodeks wymagał zgody Stolicy Apostolskiej, aby przenieść proboszcza nieusuwalnego wbrew jego woli²². Zaś proboszcza usuwalnego nie można było przenieść na parafię o wiele gorszą²³. Taką parafią była ta, która przynosiła o połowę mniej dochodów niż dotychczasowa, albo jeśli w nowej parafii proboszcz miał pracować sam, a w poprzedniej miał wikariusza, a sam był starszy, spracowany albo chorowity²⁴. Nowy Kodeks nie bierze pod uwagę korzyści osobistych proboszcza, ale w opinii D'Ostilio i Federico biskup nie powinien gubić z pola widzenia także i tej okoliczności²⁵.

Proboszcz niezgadający się z wolą biskupa ma obowiązek i prawo przedstawić swoje argumenty na piśmie. Gdyby przedstawił je ustnie to, aby procedura była ważna, powinny zostać spisane przez notariusza – sędzi Krukowski²⁶. Racje przeciw przeniesieniu mogą być różnej natury, tak obiektywne, jak i subiektywne²⁷. Proboszcz może także prosić o czas na przemyślenie wezwania biskupiego i zebranie informacji²⁸. Po otrzy-

²¹ J. KRUKOWSKI, *Administracja w Kościele. Zarys kościelnego prawa administracyjnego*, 176.

²² KPK 1917, kan. 2163 § 1: „Parochum inamovibilem Ordinarius invitum transferre nequit, nisi speciales facultates a Sede Apostolica obtinuerit”.

²³ Tamże, kan. 2163 § 2: „Parochus vero amovibilis, si paroecia ad quam non sit ordinis nimio inferioris, etiam invitus transferri potest, servatis tamen praescriptis canonum qui sequuntur”.

²⁴ J. KRZEMIENIECKI, *Procedura administracyjna w Kodeksie Prawa Kanonicznego*, kan. 2142 – 2194, Kraków 1925, 160.

²⁵ P. D'OSTILIO – F. FEDERICO, *De Procedura in parochis amovendis vel transferendis*, 1007.

²⁶ Krukowski zauważa ponadto, że Kodeks nie zwraca uwagi na przypadek, w którym proboszcz w ogóle nie zareagowałby na wezwanie. Uważa on, że powinno się wtedy sprawdzić czy nie zaistniała jakaś przeszkoda, która uniemożliwiła danie odpowiedzi. Jeśli nie dostał wezwania, to należy je ponowić. Jeśli zaś nie odpowiada na skutek własnego zaniedbania, to trzeba go wezwać, aby podporządkował się procedurze prawnej. Por. J. KRUKOWSKI, *Administracja w Kościele. Zarys kościelnego prawa administracyjnego*, 177.

²⁷ T. PAWLUK, *Prawo Kanoniczne według Kodeksu Jana Pawła II*, t. 4, 400;

²⁸ J. KRUKOWSKI, *Administracja w Kościele. Zarys kościelnego prawa administracyjnego*, 177.

maniu odpowiedzi od proboszcza biskup powinien uważnie ocenić jego argumenty. Jeśli argumenty proboszcza okażą się wystarczające i biskup uzna, że nie powinien go przenosić, jest zobowiązany do przerwania dalszego postępowania. Podjętą decyzję winien biskup umotywować. Jeżeli zaś uzna, że przeniesienie powinno nastąpić, jest zobligowany do przedyskutowania sprawy z dwoma proboszczami powołanymi na stałe w tym celu z grona kandydatów wyznaczonych przez Radę Kapłańską²⁹. Kapłani ci mają tylko głos doradczy i biskup nie jest związany ich opinią. Proboszczowie konsultorzy nie są zobowiązani przez prawodawcę do pisemnego wyrażania opinii, jednak z ich wspólnej narady powinien zostać spisany protokół³⁰. Konsultorzy mogą uznać racje przenoszonego za uzasadnione lub poprzeć zdanie biskupa. Gdyby opowiedzieli się na korzyść przenoszonego, biskup może przychylić się do ich zdania, przerwać proces i powiadomić proboszcza o załatwieniu sprawy z korzyścią dla niego. Gdyby jednak po konsultacjach nadal uważał, że przeniesienie jest konieczne, powinien ponowić wobec proboszcza ojcowską zachętę. Wezwanie to powinno być formalne, czyli na piśmie, zawierać termin, w jakim proboszcz może udzielić odpowiedzi oraz informować go o odbytej konsultacji z dwoma proboszczami³¹. Jeżeli proboszcz nadal obstaje przy swoich racjach, biskup powinien wydać dekret przeniesienia. Po wydaniu tego dekretu proboszcz zobowiązany jest do objęcia nowego urzędu. Krukowski uważa, że w stosunku do Kodeksu Benedykta XV w Kodeksie z 1983 roku nastąpiło skrócenie postępowania przenoszenia proboszcza. Poprzedni Kodeks stawiał wymóg, aby biskup po odmowie proboszcza udzielił mu nakazu objęcia nowej parafii w określonym czasie. Nakaz obwarowany był sankcją zawakowania parafii *ipse facto* po bezskutecznym upływie tego czasu³². Wydaje się, że procedura ta nie jest krótsza, przynajmniej jeżeli chodzi o przepis

²⁹ Motu Proprio „Ecclesiae Sanctae” Pawła VI wymagało zasięgnięcia opinii tylko dziekana. Por. ES 1, 19, §2, AAS 58 (1966), 768.

³⁰ J. KRUKOWSKI, *Administracja w Kościele. Zarys kościelnego prawa administracyjnego*, 177.

³¹ Chociaż prawodawca nie określa czy to wezwanie ma być na piśmie, ani nie przydziela proboszczowi określonego czasu na udzielenie odpowiedzi, to komentatorom wydaje się konieczne, aby było ono na piśmie. Zaś czas na udzielenie odpowiedzi pozostawiają do określenia biskupowi. Por. J. KRUKOWSKI, *Administracja w Kościele. Zarys kościelnego prawa administracyjnego*, 178; T. PIERONEK, *Administracyjne usunięcie lub przeniesienie proboszcza*, „Prawo Kanoniczne” 32 (1989) 1-2, 41.

³² Chodzi mu mianowicie o dyspozycję zawartą w kan. 2167 § 1 KPK 1917. Por. J. KRUKOWSKI, *Administracja w Kościele. Zarys kościelnego prawa administracyjnego*, 178.

nakazujący objęcie parafii pod sankcją jej zawakowania. Nakaz ten bowiem następował po dwóch prośbach skierowanych przez biskupa do proboszcza, a obecnie biskup wydaje bezwzględny dekret przeniesienia także po dwóch prośbach. Procedura obecna jest krótsza jedynie dzięki zniesieniu przez Sobór Watykański II podziału proboszczów na usuwalnych i nieusuwalnych³³.

Zdaniem komentatorów, w przypadku przeniesienia proboszcza wbrew jego woli, w myśl kan. 190 § 2 muszą zostać mu podane przez biskupa poważne przyczyny³⁴. Wydaje się jednak, że taką rolę pełnią: dobro dusz, pożytek lub konieczność Kościoła. Poza tym proboszcz powinien przyjąć zachęty biskupa z poczuciem wielkoduszności kapłańskiej, mając na uwadze miłość Boga i dusz³⁵. Należy także zwrócić uwagę na fakt, że w myśl kan. 273 jest on winien swojemu biskupowi kanoniczne posłuszeństwo, które jest jego szczególnym obowiązkiem³⁶.

3. Obowiązki proboszcza przenoszonego

Każdy proboszcz, który otrzyma dekret przeniesienia, ma takie same obowiązki. Obowiązki te zostały sformułowane w kan. 1747³⁷. Pierwszym z nich jest zaprzestanie wykonywania urzędu proboszcza. Proboszcz powinien zrobić to jak najszybciej ze względu na dobro pa-

³³ CD 31, AAS 58 (1966), 689-690, SOBÓR WATYKAŃSKI II, *Konstytucje, Dekrety, Deklaracje*, 251-252

³⁴ T. PIERONEK, *Administracyjne usunięcie lub przeniesienie proboszcza*, „Prawo Kanoniczne” 32 (1989) 1-2, 40; L. CHIAPPETTA, *II Codice di diritto canonico. Commento giuridico – pastorale*, 801; P. D’OSTILIO – F. FEDERICO, *De Procedura in parochis amovendis vel transferendis*, 1006; S. DUBROWSKY, *De procedura in parochis amovendis vel transferendis*, w: *Comentario exegetico al Código de derecho canónico*, t. IV/2, Pamplona 1996, 2185.

³⁵ L. CHIAPPETTA, *II Codice di diritto canonico. Commento giuridico – pastorale*, 801.

³⁶ W opublikowanym 31 stycznia 1994 roku Dyrektorium o posłudze i życiu kapłanów Kongregacja do spraw Duchowieństwa karze upatrywać w posłuszeństwie wartość o pierwszorzędnym znaczeniu. Posłuszeństwo bowiem wyraża wolę Bożą, która jest ukazywana za pośrednictwem prawowitych Przełożonych. Prezbiter powinien więc stawać się dyspozycyjny na przyjęcie tego, co słusznie wskazują mu Przełożeni, a jeśli nie ma prawnie uznanej przeszkody, powinien zaakceptować i wiernie wypełnić zadanie, które zostało mu powierzone przez jego Ordynariusza. Nikt nie jest bardziej świadomy od prezbitera, że Kościół potrzebuje norm. Por. *Dyrektorium* nr 61, 62.

³⁷ KPK 1983, kan. 1747 § 1: „Parochus amotus debet a parochii munere exercendo abstinere, quam primum liberam relinquere paroecialem domum, et omnia quae ad paroeciam pertinent ei tradere, cui Episcopus paroeciam commiserit.”

rafian³⁸. Następnie proboszcz powinien przekazać to wszystko co dotyczy parafii osobie wyznaczonej przez biskupa. Majątek parafii powinien zostać przekazany zgodnie z zasadami określonymi przez prawo powszechne i partykularne³⁹. Wreszcie proboszcz zobowiązany jest do jak najszybszego opuszczenia domu parafialnego. Odnośnie tego obowiązku w czasie dyskusji nad Schematem z 1976 roku postulowano dokładniejsze określenie czasu opuszczenia plebani. Proponowano, aby proboszcz wypełnił ten obowiązek w ciągu trzech miesięcy, uwzględniając jednocześnie prawo biskupa do przedłużenia tego czasu ze względu na słusze przyczyny. Propozycja ta została jednak odrzucona. Konsultorzy zwrócili jednocześnie uwagę, że w poszczególnych przypadkach biskup może dostosować czas opuszczenia plebani do zaistniałych, szczególnych okoliczności⁴⁰. Surowość tej normy została złagodzona na korzyść osób chorych. Zaistnienie choroby, która nie pozwoliłaby proboszczowi na opuszczenie plebani, daje mu możliwość używania jej do czasu trwania tej potrzeby. Dom parafialny może zostać mu udostępniony nawet w sposób wyłączny i całkowity, jeśli zaistnieje taka potrzeba. Złagodzenie to zostało przejęte z Kodeksu Benedykta XV⁴¹. Uwzględniono je w Kodeksie Jana Pawła II na prośbę organów konsultacyjnych⁴². W wyniku przymusowego przeniesienia może powstać sytuacja, która przyniesie szkodę dobru wspólnoty. Ze względu na to zagrożenie należy usilnie prosić proboszcza, aby był dyspozycyjny względem woli biskupa. Proboszcz powinien być świadomy, że najważniejszą zasadą regulującą wykonywanie każdej posługi i urzędu kościelnego jest dobro i zbawienie dusz wiernych⁴³.

Zakończenie

Niniejszy artykuł stanowił próbę bliższego ukazania przyczyn przeniesienia proboszcza oraz wymaganej w tym przypadku procedury ad-

³⁸ J. KRUKOWSKI, *Administracja w Kościele. Zarys kościelnego prawa administracyjnego*, 172.

³⁹ J. KRUKOWSKI, *Administracja w Kościele. Zarys kościelnego prawa administracyjnego*, 172.

⁴⁰ „Communications” 11 (1979), 294.

⁴¹ KPK 1917, kan. 2156 § 2: „Si autem de infirmo agatur qui e paroeciali domo sine incommodo nequit alio transferri, Ordinarius eidem relinquat eius usum etiam exclusivum, eadem necessitate durante”.

⁴² „Communications” 11 (1979), 294.

⁴³ KPK 1983, kan. 1752.

ministracyjnej. Analiza uregulowań prawnych dotyczących tych kwestii, zawartych w Kodeksie Jana Pawła II, prowadzi do następujących wniosków. Obecny Kodeks bazuje generalnie na prawodawstwie pio-benedyktyńskim, szczególnie na zawartej tam procedurze przenoszenia proboszczów usuwalnych, polecanej przez Motu proprio Pawła VI „Ecclesiae Sanctae” do stosowania w fazie przejściowej między Soborem Watykańskim II a ukazaniem się Kodeksu Jana Pawła II. W kwestii przyczyn pozwalających na przeniesienie proboszcza należy zauważyć, że zachowano rozwiązania z Kodeksu z 1917 roku, dokonując tylko pewnych ujaśnień. Jeśli zaś idzie o samą procedurę prawną wymaganą przez prawodawcę przy przenoszeniu proboszczów, innowację o poważnym znaczeniu w stosunku do prawodawstwa z 1917 roku stanowi zniesienie zakazu przenoszenia proboszcza nieusuwalnego wbrew jego woli bez zgody Stolicy Apostolskiej, a proboszcza usuwalnego na parafię o wiele gorszą od dotychczasowej. Oczywiście zniknął też podział na proboszczów nieusuwalnych i usuwalnych.

Organem kompetentnym do przeniesienia proboszcza jest nadal biskup diecezjalny. Zaszła tylko zmiana terminologiczna. Pojęcie biskup rezydencjalny zostało zastąpione pojęciem biskup diecezjalny.

Skutki administracyjnego przeniesienia proboszcza generalnie pozostały takie same, jak przewidywał to Kodeks z 1917 roku.

W kan. 1748-1752 KPK z 1983 roku, dotyczących przeniesienia proboszcza, istnieją kwestie wątpliwe bądź też nierozwiązane. Do tej kategorii należą takie problemy jak: czy proboszcz w czasie trwania procedury może skorzystać z pomocy adwokata lub posłużyć się pełnomocnikiem; czy procedurę przeniesienia proboszcza mógłby przeprowadzić wikariusz generalny bądź biskupi bez specjalnego mandatu biskupa diecezjalnego. W niniejszym artykule ukazano próby rozwiązania tych wątpliwości we współczesnej literaturze kanonistycznej. Zagadnienia te zaprezentowano na tle dyskusji nad powyższymi kwestiami w czasie prac nad redakcją obecnego Kodeksu, a także w kontekście rozwiązań zawartych w Kodeksie pio-benedyktyńskim.

Motives and Legal Procedure of Administrative Transfer of Parish Priest according to Canon Law of the Catholic Church from 1983 Summary

Canon law of the Catholic Church from 1983 involves two administrative procedures. Firstly, the administrative removal of parish priest. The second special administrative procedure against the parish priest is a transfer. The Canon of John Paul provides this course of action in can. 1748-1751. The transfer is to protect the good of this parish, where a parish priest has to be transferred to. So, the transfer has got only pastoral nature. The reasons why a parish priest can be transferred from one parish to another one or any ecclesial office were involved in can. 1748. Motives of transfer, which are given by the Canon of John Paul II, are pastoral and they are formed in a very general way. They are the good of souls and the necessity or advantage of the Church. The good of souls is everything which contributes to the salvation. The good is the subject of pastoral care in the Church, which relies on an active intermediation in human's salvation by enabling and helping them in personal meeting with God. A specific contribution to this intermediation, because of their ministry nature, have got parish priests. The transfer of the parish priest is justified by the advantage of the Church, if a bishop thinks that a particular parish priest is more needed or will work more effectively in another parish or another office, than in present parish. The necessity of the Church demands the transfer of a parish priest, when the parish priest is necessary, in the bishop's point of view, in another ecclesial office. If the transfer of parish priest from one parish to another or to another office because of the reasons described in can. 1748, is necessary, legal procedure needed for the validity of this transfer, should be applied. Because of the fact, that the parish priest who will be transferred worked effectively and to the benefit of the faithful people, a legislator requires the transfer would be proposed in gentle way. The parish priest should be encouraged to an optional transfer without using any means of compulsion.

Słowa kluczowe: proboszcz, urząd kościelny, parafia, przeniesienie, powody, dobro duchowe wiernych, pożytek Kościoła, procedura przeniesienia.

Keywords: parish priest, ecclesial office, parish, transfer, reasons, the spiritual good, the advantage of the Church, transferring procedures.

Bibliografia

I. Źródła

- Codex Iuris Canonici Joannis Pauli Papae promulgatus*, AAS 75 (1983), 1-317.
- Codex Iuris Canonici Pii X Pontifici Maximi digestus Benedicti Papae XV auctoritate promulgatus*, AAS 9 (1917), 3-321.
- Concilium Vaticanum II, *Decretum de pastorali apostolorum de munere in Ecclesia „Christus Dominus”*, AAS 58 (1966), 673-696, Sobór Watykański II, *Dekret o pasterskich zadaniach biskupów w Kościele*, w: SOBÓR WATYKAŃSKI II, *Konstytucje, Dekrety, Deklaracje*, Poznań 2002, 236-258.
- Dyrektorium Kongregacji do Spraw Duchowieństwa „Dyrektorium o posłudze i życiu kapłanów z 31.1.1994*, Città del Vaticano 1994.
- Motu proprio Pawła VI „Ecclesiae Sanctae” z 6. VIII. 1966*, AAS 58 (1966), 757-787.
- Pontificia Commissio Codicis Iuris Canonici Recognoscendo, *Coetus Studiorum „De Processibus”*, „Communicationes” 11 (1979), 286-295, „Communicationes” 16 (1984), 90.
- Pontificia Commissio Codicis Iuris Canonici Recognoscendo, *Schema Codicis Iuris Canonici iuxta animadversiones S.R.E. Cardinalium Episcoporum Dicasterium Curiae Romanae, Universitatum Facultatumque ecclesiarum Superiorum Institutorum vitae consecratae recognitum*, Liberia Editrice Vaticana 1980.
- Schemat „De modo procedendi pro tutela iurium seu de processibus” z 1976 r.*, „Communicationes” 11 (1979), 286-295.
- Sobór Watykański II, *Konstytucje, Dekrety, Deklaracje*, Poznań 2002.

II. Opracowania

- Chiappetta L., *Il Codice di diritto canonico. Commento giuridico-pastorale*, t. 2, Napoli 1988.
- D’Ostilio P. – Federico F., *De procedura in parochis amovendis vel transferendis*, w: *Commento al Codice di diritto canonico*, ed. P.V. Pinto, Roma 1985, 1000-1008.
- Dubrowsky S., *De procedura in parochis amovendis vel transferendis*, w: *Comentario exegetico al código de derecho canonico*, ed. A. Marzoa – I. Miras – R. Rodriguez-Ocaña, t. IV/2, Pamplona 1996, 2165-2189.
- Krukowski J., *Administracja w Kościele. Zarys kościelnego prawa administracyjnego*, Lublin 1985.
- Krukowski J., *Prawo administracyjne w Kościele*, Warszawa 2011.
- Krzemieniecki J., *Procedura administracyjna w Kodeksie Prawa Kanonicznego*, kan. 2142-2194, Kraków 1925.
- Pawluk T., *Prawo kanoniczne według Kodeksu Jana Pawła II. Doczesne dobra Kościoła, Sankcje w Kościele, Procesy*, t. 4, Olsztyn 1990.
- Pieronek T., *Administracyjne usunięcie lub przeniesienie proboszcza*, „Prawo Kanoniczne” 32 (1989) 1-2, 27-43.